

2. SEGÉDANYAG

Az „Európa erődítmény” emberi költségei A migránsok és menekültek emberi jogainak megsértése Európa határain Amnesty International

Minden évben migránsok és menekültek ezrei próbálják meg elérni Európát. Egyeseket a kínzó szegénység elől való menekülés vágya hajt, míg mások az erőszak és üldöztetés elől keresnek menedéket. Az utazás veszélyekkel teli. Becslések szerint 2000 óta legalább 23 000 ember veszítette életét, miközben Európát próbálta elérni.¹ Azoknak pedig, akik eljutottak az Európai Unió (EU) határára, meg kellett tapasztalniuk, hogy továbbra sincsenek biztonságban.

Az EU és tagállamai egyre áthatolhatatlanabb erődítményt építettek ki a rendezetlen jogállású migránsok távol tartására – függetlenül azok indítékaitól, és tekintet nélkül azokra az elkeseredett lépésekre, amelyekre sokan közülük képesek azért, hogy elérjék Európa partjait. A határok „megvédése” érdekében az EU bonyolult megfigyelőrendszereket finanszírozott, pénzügyi támogatásokat nyújtott a külső határain fekvő tagállamoknak (például Bulgáriának és Görögországnak), hogy megerősítsék határaikat, és létrehozott egy ügynökséget, hogy összehangolja az EU határain járőröző határőrizeti egységek munkáját Európa-szerte.

Maguk az egyes tagállamok drasztikus intézkedéseket hoznak a szabálytalan bevándorlás megfékezésére. A migránsokat és menekülteket törvénytelenül kiutasítják Bulgáriából, Görögországból és Spanyolországból menekültügyi eljárás alkalmazása nélkül és gyakran úgy, hogy ezzel súlyos veszélynek teszik ki őket. A határőrök és a parti őrség sokszor rosszul bánnak velük. Ráadásul egyes tagállamok hosszú fogva tartással fenyegetik őket, elrettentve azokat, akik azon gondolkodnak, hogy Európába jöjjenek.²

A menekültek olyan személyek, akik elmenekültek saját országukból, mert jól megalapozottan üldözéstől tartanak, és a kormányuk nem tudja vagy nem akarja megvédeni őket. A **menekültügyi eljárások** célja annak megállapítása, hogy valaki megfelel-e a menekültekre vonatkozó jogi meghatározásnak. Amennyiben egy ország valakit menekültként ismer el, **nemzetközi védelmet** biztosít számára a származási országában nyújtott védelem helyett.

A **menedékkérő** olyan valaki, aki védelmet keresve elhagyta országát, de még nem ismerték el menekültként. A menedékjog iránti kérelem vizsgálata alatt a menedékkérő nem kényszeríthető arra, hogy visszatérjen származási országába.

Az EU által alkalmazott intézkedések nem állnak meg az EU tényleges határain, hanem a szomszédos országok határtól távoli részein is kifejtik hatásukat. Az EU és tagállamai ütközőzónák kialakítására törekedtek azzal, hogy együttműködési megállapodást kötöttek szomszédos országokkal, amelyek segítenek nekik az Európa felé irányuló szabálytalan migráció meggátolásában. A migránsokat és menekülteket fogadó befogadóállomások és idegenrendészeti fogdák létesítését támogatták olyan országokban, amelyekben súlyos aggályok merülnek fel a fogvatartottak menekültügyi eljárásokhoz való hozzáféréseivel kapcsolatban, például Törökországban és Ukrajnában.³ Visszafogadási egyezményeket kötöttek a származási és tranzitországokkal, lehetővé téve az Európát elérők könnyebb visszaküldését.

A legendák

Az EU-n belül és a médiában egyesek azzal próbálják igazolni az egyre durvább migrációs politikákat, hogy Európának több menekülttel és migránssal kell megbirkóznia, mint amennyinek befogadása a méltányosság elve alapján indokolt volna. Gyakran hangzik el az az érv, hogy az Európába szabálytalanul belépők hatalmas többsége gazdasági migráns.

A tények

A világ menekültjeinek legtöbbsége nem hagyja el származási régióját. 2013 végén a legtöbb menekültet a következő országok fogadták be: Pakisztán, Irán, Libanon, Jordánia, Törökország, Kenya, Csád, Etiópia, Kína és az USA.⁴

A szíriai válság kezdete óta több mint 2,8 millió szíriai menekült el otthonából, akiknek több mint a fele gyerek.⁵ 2014. április végéig csak 96 000-en érték el közülük Európát védelmet keresve.⁶ 2013-ban az összes szabálytalanul belépő ember 48%-a és a tengeren keresztül szabálytalanul érkezők 63%-a Szíriából, Eritreából, Afganisztánból és Szomáliából jött, mely országokat konfliktusok és széles körű emberi jogi visszaélések sújtják.⁷ Az említett országokból menekülők többsége egyértelműen általános erőszak vagy üldözés elől menekül, és első látásra nemzetközi védelemre van szükségük.

Ezek az intézkedések, amelyeknek az Európába irányuló szabálytalan migráció megállítása szempontjából kifejtett hatékonysága legalábbis megkérdőjelezhető, emberi szenvedést okoznak és emberi életeket követelnek.⁸ Azzal, hogy az EU-ba vezető biztonságosabb útvonalakat kerítéssel, fokozott őrizettel és egyre több biztonsági személyzet alkalmazásával lezárják, az emberek arra kényszerülnek, hogy egyre veszélyesebb útvonalakat válasszanak, ami néha tragikus következményekkel jár. Nők, férfiak és gyerekek fulladnak meg a tengeren vagy teherautókban. Az EU határain erőszak vár rájuk, és megtagadják a menedékkéréshez való jogukat. Az EU-ba belépni szándékozók megrekednek olyan országokban, mint Líbia, Marokkó, Ukrajna vagy Törökország, ahol jogaik veszélyben vannak. Ezekben az országokban nyomor várhat rájuk szociális és gazdasági jogok nélkül, vagy erőszaknak, sőt, akár kínzásnak vannak kitéve.⁹

Az említett, az EU határain, azokon belül és kívül alkalmazott politikák és gyakorlatok együttes hatása miatt használja a jelentés az „Európa erődítmény” kifejezést.

Teljes jelentés: [Az „Európa erődítmény” emberi áldozatai](#) (2015. május 7.)

¹ A becsült adat az újságírók által a „Migránsok aktái” (‘The Migrants Files’) projekt részeként összeállított adatokból került kiszámításra, amely a következő címen érhető el: <http://www.journalismfund.eu/migrants-files> (2015. május 7.).

² Például a nyomorúságos körülmények között való fogva tartás meghosszabbított és válogatás nélküli alkalmazása Görögország migrációs politikájának jelentős részét képezi. Több információért a migránsok és menedékkérőkre görögországi fogva tartásáról lásd az Amnesty International „Európa határa: Emberi jogi visszaélések Görögország és Törökország határán” című jelentését (2013. július). 2014. március 20-án a görög állami jogi tanács közzétett egy véleményt, amely lehetővé teszi a migránsok válogatás nélküli fogva tartását (44/2014. számú vélemény). E vélemény szerint, amelyet később a közrenddel és a polgári védelemmel foglalkozó miniszter miniszteri rendeletben fogadott el, amennyiben egy fogvatartott nem téríthető vissza tizennyolc hónapon belül (az uniós jog szerint a kitoloncolás céljából való fogva tartás megengedett leghosszabb időtartama), mert visszautasítja a görög hatóságokkal való együttműködést, a fogva tartás tizennyolc hónapon túl is folytatódhat. Ez a visszatérésre vonatkozó uniós irányelv (a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) egyértelmű megsértése és Görögország nemzetközi emberi jogi kötelezettségeinek megszegése.

³ Lásd például a Jezuita Menekültszolgálat (Jesuit Refugee Service) „Nincs más választás: Ukrajnában élő menedékkérők vallomásai” című jelentését (2011. június); az ECRE, „Migránsok fogva tartása Ukrajnában” című jelentését (2010. október); és a törökországi befogadó- és kiutasítási központok létrehozásához készült projektlapot, amely [itt](#) érhető el (2014. június 20.). A törökországi fogva tartási körülményekkel kapcsolatos információkért lásd a „Csapdában a tranzitban” című részt. Ukrajnával kapcsolatban lásd az ENSZ menekültügyi főbiztosának (UNHCR) „Ukrajna mint menedéknújtó ország: Megfigyelések a menedékkérők és menekültek ukrajnai helyzetével kapcsolatban” című jelentését, 2013. július.

⁴ UNHCR, Globális tendenciák 2013, 2014. június 20.

⁵ UNHCR, Szíriai regionális menekültügyi válasz, elérhető [itt](#) (2015. május 7.).

⁶ E-mailes levelezés az UNHCR-rel (2014. május 20.).

⁷ A Frontex 2014-es éves kockázatelemzése, 2014. május 14.

⁸ A Frontex 2014-es éves kockázatelemzése szerint a szabálytalanul Európába érkező emberek száma csaknem 50%-kal nőtt 2013-ban 2012-höz képest.

⁹ Lásd az Amnesty International kiadványait: „Ha meghal egy afrikai, azzal senki sem foglalkozik” – a fogva tartott migránsokkal és menekültekkel szembeni visszaélések Líbiában” (2013. december); „A félelem bűnbakjai: a visszaélés által sújtott menekültek, menedékkérők és migránsok jogai Líbiában” (2013. június); „Biztonságot keresve, félelmet találva: menekültek, menedékkérők és migránsok Líbiában és Máltán” (2010. december); „SOS Európa: emberi jogok és a migráció ellenőrzése” (2012. június); „Európa határa: emberi jogi visszaélések Görögország és Törökország határán” (2013. július); „Nemzetközi kudarc: a szíriai menekültválság” (2013. december); „Menekültek Bulgáriában elfogadhatatlan körülmények között” (2013. december). Lásd még: „Ukrajna mint menedékkorszá. Megfigyelések a menedékkérők és menekültek ukrajnai helyzetével kapcsolatban” (2013. július), és Raphi R. Rechitsky: „Menekültek migrációja Ukrajnába és a határőrizet geopolitikája Európa keleti határain”, 2013. április 1., a Fahamu menekülteknek biztosított jogsegélyről szóló hírlevele.